

Pastoralrådets vårmøte 2013

Lørdag 9.mars 2013

Sak 1 Velkommen ved Biskopen og pastoralrådets ordfører

Dag Albert Bårnes ønsker velkommen
Biskopen ønsker velkommen

Grunnet helseproblemer har et medlem måttet trekke seg fra AU og Biskopen har utnevnt Heidi Øyma som nytt medlem.
Biskopen har også utnevnt et nytt medlem til pastoralrådet; Yohannes Zeremariam fra den Eritreiske nasjonalgruppen.

Sak 2 Navneopprop

Til stede:

Biskop Bernt Ivar Eidsvig
Dag Albert Bårnes
Jorun Nikoline Mylkevik
Thanh Huu Nguyen
Andreas Rupprecht
Wojciech Bernacki
Ewa Bivand
Ruth Bjørneseth
Loke Borgersen
p.Pål Bratbak
Per Erling Daae
Sverre Dehli
Hege Benedicte Fossum
Laila Frøyseth
Elisabeth Golding
Kristine Gran Martinsen
Helge Gudheim
Aldona Ramute Hansen
Tore Heidereich
Hans Kristian Jakobsen
Anne Grete Leguina
p.Duc Khiem Nguyen
sr.Lucia Nguyen
Hilde Råstad O'Hanlon
Elzbieta Persvold
Trong Dinh Tran
Anna Vøllo
Franz Joseph van Eden
Darko Walkounig
Susanna Wefler
Yohannes Zeremariam
Heidi Øyma
Lars Blom – fra kl 17 på lørdag

Sak 3 Valg av møteledelse, møtesekretær, tellekorps, protokollunderskrivere og redaksjonskomité

Dag Albert Bårnes valgt som møteleder

Kristine Gran Martinsen valgt som møtesekretær

Hans Kristian og Pål Bratbak valgt som tellekorps

Darko Walkounig og Anna Vøllo valgt som protokollunderskrivere

Heidi Øyma og Ruth Bjørneseth valgt som redaksjonskomité

Sak 4 Godkjenningen av innkallingen

Innkallingen ble sendt ut en dag for sent og det var Dag Albert Bårnes som innkalte og ikke Biskopen slik det skal være.

Innkallingen ble godkjent

Sak 5 Godkjenning av dagsorden

Dagsorden ble godkjent

Sak 6 Orientering fra Biskopen

Biskopen har mange oppgaver, men en hovedoppgave, nemlig å se bispedømmet som helhet. PRO hjelper Biskopen med denne oppgaven. Biskopen ser på PRO som et viktig organ og er takknemlig for at det har vært mulig å endre vedtektene for å gi PRO mer representativitet og tyngde.

Per 8.mars 2013 var det 107 622 medlemmer i bispedømmet. Vekst er i prinsippet en god ting, selv om det ikke er smertefritt. Enkelte menigheter er oppe i et usunt antall medlemmer, det gjelder for eksempel St.Hallvard menighet. Det er vanskelig å nå medlemmene av menigheten når den blir for stor. St.Hallvard menighet blir delt 15.mars og St.Johannes sogn opprettes i Groruddalen. P.Phu Thanh Nguyen er utnevnt til sogneprest og p.Haavar Simon Nilsen OP blir kapellan. Det vil også suppleres med nasjonal sjelesorg.

Prestekabalen blir vanskeligere å legge for hvert år. Det er nå flere katolikker av en annen ritus enn den romerske i Norge, f.eks den Eritreiske ritus. I sommer får vi et eget ukrainsk sogn, det praktiske kommer til å bli ordnet av bispedømmet, men de kommer til å ha en egen biskop i München. Vi får minst en polsk, en filippinsk og forhåpentligvis en litauisk prest til i bispedømmet. En fransktalende afrikaner og en burmesisk prest er også i vente. På nyåret blir det forhåpentligvis to prestevielser av konverterte prester fra den norske kirke. P. Jo Neve pensjoneres og flytter til Grefsen. Picuspaterne flytter til Mariakirken i Bærum. På spørsmål om ungdomsprest svarer Biskopen at det vil komme en ungdomsprest snart. St.Josefsøstrene, St.Elisabethhjemmet, Korherrene og Maristene har nå kandidater under utdanning.

Missalet (parvum) er nå oversatt til nynorsk, tilbakemeldinger er ønskelig.

Det har vært stor medieoppmerksomhet rundt pavevalget, dessverre ikke kun positivt.

Caritas er blitt atskillelig mer energiske enn tidligere og organisasjonen er både i vekst og fremgang. Det er viktig for menigheten å huske på at Caritas er vår hjelpeorganisasjon. Caritas samt NUK og NKKF kommer til å være med fra starten i St.Johannes sogn.

Den videregående skolen i Bergen er i gang, St,Sunniva i Oslo er nesten ferdig oppusset og St.Fransiskus i Arendal utvides. Drammen venter på svar fra utdanningsdirektoratet for å få godkjent en katolsk skole.

Pastoralavdeling er delvis på plass, Maria Juntilla Sammut vil være i full jobb så snart barna har fått barnehageplass. Kurs for kateketer vil bli arrangert høsten 2013 og våren 2014, med kveldsundervisning. Kurset vil gi 15 studiepoeng og påmelding kan skje til kateketisk senter eller direkte til Maria Juntilla Sammut. Det er håp om at PRO kan ta dette videre til sine menigheter.

Sak 8 Nasjonale grupper og integrering

- **En nasjonal og universell kirke. Muligheter og utfordringer ved dagens kraftige vekst i vår kirke**

Innledning ved Biskopen

På 70 tallet ble det fremhevet som positivt at den katolske Kirke i Norge ble mer og mer norsk, men når Kirken først ble norsk så gikk det ikke lang tid før den sluttet å være norsk. Vietnameserne og chilenerne kom og etter hvert også tamilene og filippinerne. På slutten av 80 årene var Kirken i Norge svært asiatisk preget. Det var noen fra Polen også, men tallene kan ikke sammenlignes med hva vi har sett etter 2004. I dag er den polske gruppa størst og den litauiske på 3.plass. Biskopene i den norske kirke sier de ikke misunner vår situasjon, men sannheten er nok at de gjerne skulle hatt samme situasjon selv.

”Alle tungemål og folk” leser vi i Bibelen at skal høre evangeliet forkynt, i pinsen skal alle gå ut og gjøre folkeslag til disipler. Vi har i stedet alle folkeslag som kommer til oss. Det er ganske unikt at så mange nasjonaliteter kan komme sammen som et folk til tross for kun å ha troen felles. Vi har et religiøst klima som vi trives i. Våre grupper må integrere hverandre for den norske andelen er kun rundt 15%.

En sterk innvandring til vår lille Kirke hverken skader den eller er problematisk. Ordet fordom kan også være positivt, og de positive fordommene er ofte velbegrunnet i forhold til de negative. De nasjonale og de religiøse fordommene er spesielt sterke. Dersom negative religiøse fordommer blandes med negative nasjonale fordommer så kan dette få store negative konsekvenser. Dersom man isteden kobler de positive religiøse og nasjonale fordommene så får man noe unikt. Det kan være vanskelig å gi store innvandringsgrupper positive fordommer om det norske samfunnet og få dem til å forstå at de ikke er kommet kun for å ta imot, men at de også kan gi utrolig mye ved å bruke sin bakgrunn.

Nåden henger sammen med tiden og sammenhengen må Kirken se for å overleve og vokse. I vår tid er nåden at folk fra hele verden kommer til Norge og alle har de med seg store gaver.

Innlegg fra nasjonalsjelesorgen ved p.Pawel og Lilia Grube

Nasjonalsjelesorgen er en del av strukturen i OKB og er tilknyttet Biskopen. Det er ikke nasjonalsjelesorgens mål å få mennesker av en kultur assimilert med en annen, derimot ser man på god innvandrersjelesorg som brobyggende. Nasjonalsjelesorgen

bistår nasjonale prester i praktiske oppgaver og i planlegging av det pastorale arbeidet.

De største registrerte nasjonale gruppene er den polske gruppen på 43%, den litauiske på 9,5%. 6,9% er fra Chile 3,9% fra Vietnam og 3,6% fra Sri Lanka. Den norske gruppen er den nest største, men den inkluderer barn født i Norge med to ikke-norske foreldre.

Stort sett fungerer de nasjonale prestene som kapellaner i menighetene. Nasjonalsjelesorgen bidrar og hjelper, men legger seg ikke opp i menighetens arbeid. Det er utfordrende å få en prest til å bli tilpasset Norge. Presten skal hjelpe til med å bygge opp enhet, som her forstås som integrering av alle gruppene i Kirken til ett fellesskap under ledelse av biskopen, men også kunne formidle troen på respektives språk.

Nasjonalsjelesorgen formidler til nyankomne prester betydningen av blant annet konvertitter, økumenikk, konfliktløsning, det norske samfunnet, hverdagslivet, verdier og sosiale omgangsformer i Norge. Prestene som kommer til Norge får et 3dagers kurs med nasjonalsjelesorgen med både teoretisk og praktiske øvelser. Prestene må i tillegg gå på norskkurs og det oppfordres til å snakke norsk med de nasjonale prestene slik at de lærer raskere. Mangfoldet av geistlige har betydd en berikelse for Kirken i Norge.

Medlemmer av innvandrergupper har samme rett til og må oppmuntres til å bidra med sine talenter til Kirkens liv. Troens gave er krydret med tradisjoner Kirken har fra det steder i verden der den befinner seg. Å være en gruppe med flere smaker er det nasjonalsjelesorgen forstår som god integrering og det er viktig å få hele menigheten til å se det fantastiske i mangfoldet.

Sak 7 Orientering om bispedømmets økonomi

Thuan Cong Pham, økonom i bispedømmet orienterer om økonomien i OKB.

Foreløpig regnskap 2012

Inntekter 2012: 83,6 millioner

Utgifter 2012: 76,3 millioner

Til sammenligning var inntektene i 2006 på 18,5 millioner og utgiftene på 23,3 millioner.

Det er en økonomisk gevinst ved å registrere medlemmer. Hver enkelt gir oss 419,- fra staten i tillegg til støtte fra kommunene.

Driftsresultat: 7 349 506,- noe som er litt lavere enn i fjor.

Årsresultatet: 3 619 927,-

Gapet mellom driftsresultatet og årsresultatet skyldes oppussing av Mariaholm, St.Josef kirke og St.Olav domkirke. Renteutgifter på lån er også en stor utgift.

Den største posten på inntektssiden er statstilskuddet. I tillegg får vi støtte fra Diaspora Kommissariat til prestelønn, biler og leiligheter. En arv sørget for at beløpet

for gaver var ekstra høyt for 2012. Bonifatiuswerk støtter NUK og kateketisk senter gjennom bispedømmet.

Den største utgiften er lønn både til ansatte og prester, deretter drift av bygninger og kontorer, informasjon og media og pastoralt arbeide. Pengene til pastoralt arbeide kommer mest sannsynlig til å øke de neste årene grunnet ny pastoralavdeling.

Til sammen kom det inn ca 40 millioner kroner fra kommunale tilskudd. Mesteparten av det går til prestelønn, deretter et byggefond til menighetenes bygninger og resten som tilskudd direkte til menighetene. I 2012 utgjorde dette 212,- per person. Etter hvert kommer bispedømmet til å tilby regnskapsføring for menighetene etter ønske fra flere menigheter. Nå blir også forsikring og kommunale avgifter betalt direkte fra bispedømmet og deretter trukket fra tilskuddet til menighetene. Det kan bli snakk om å utvide byggefondet fordi behovet for penger til bygg lokalt øker. Bispedømmet får momskompensasjon, men det er ikke momsfradrag på samme måte som den norske kirke får. Ved sentral regnskapsføring kan det være mulig for menighetene å få noe momskompensasjon.

Fremover blir det fokus på regnskapsføring for menighetene, pastoralt arbeide, flere kirker, menigheter og skoler. Det er store utgifter og vi må se på hvordan vi kan få det billigst mulig og få flest mulig til å bidra.

Sak 8 - fortsettelse

Innlegg ved Thuan Cong Pham - "Med en fot i to kulturer"

Thuan er oppvokst i en vietnamesisk familie der foreldrene kunne lite norsk og han har vært den som alltid har oversatt for foreldrene. Med en fot i hver kultur kan man fort bli rastløs, men noe som alltid var stabilt var Kirken, dit bestemoren dro ham med i messen hver eneste dag. Følelsen av å være dratt og dyttet til Kirken har vært sterk og etter hvert kjente han St.Paul kirke bedre enn de fleste. Han ble alltid tatt oppriktig godt imot i Kirken, noe som har gitt ham en følelse av å alltid komme hjem når han kommer dit.

Thuan deltok i den vietnamesiske og den norske katekesen, men ministrantarbeidet ble det viktigste. Han ble også dratt med til BUK- Bergens Unge Katolikker fra 15årsalderen, noe som førte til engasjement i NUK og etter hvert lederverv i organisasjonen. Det å bli dratt mellom to steder har gått igjen i senere tid, som leder av NUK, nå mellom det nasjonale og det norske og mellom hjem og jobb. Det å vokse opp i to kulturer gir en konstant draging i to retninger.

Hvor hører vi hjemme? "Hjemmet er der hvor du vet hva som er i lapskausen" sier et svensk uttrykk. Før man kan føle seg hjemme må man oppleve eller få fortalt noe på en forståelig måte. Når man kommer til en ny menighet må man bli fortalt hvor toalettet er, hvordan man oppfører seg osv. Presentasjonen startet med en øvelse der 3 frivillige skulle banke rytmen til en sang og de andre gjette hva slags sang det var for deretter å gi poeng for utførelsen. De som banket gav seg selv flere poeng enn de som hørte. På samme måte som med bankeøvelsen så tror en ofte selv at andre forstår hva en mener. I en flerkulturell menighet, som våre, må man ofte "oversette" og stille ekstra spørsmål for å forstå andre.

Innlegg ved Ewa Bivand - "Fra minoritet til majoritet"

Da Ewa kom til Norge var det to polske familier i Bodø menighet, i dag er de polske en majoritet i den norske katolske kirke. I Kirken har vi alle samme tro, så på en måte er vi alle allerede integrert. Integreringen må derfor skje av de nyankomne, ikke de som allerede har vært troende i Norge i mange år.

Ewa sier hun kan takke den lille menigheten i Bodø for mye, kjærligheten for Kirken vokste der. Der var det ikke lov til å bruke noe annet språk enn norsk. Vårt mål må være sjelens frelse, ikke felles språk eller kultur. Allikevel er det viktig å kunne bruke norsk for å kommunisere med hverandre. Vi bør ikke snakke "splittelsesspråk" - oss og dem, de norske og de polske og lignende. Vi må snakke om hvordan vi kan stå sammen og ikke bare klage på at alt, som at prestene ikke kan norsk, det er viktigere at vi har prester og at sakramentene utføres. Det er vanskelig for den norske "minoriteten" å tenke nytt, vanskelig å være minoritet i eget land, i egen kirke.

Tidligere ble det ikke tilbudt messer på ulike språk, nå som det blir tilbudt kommer ikke lenger de nasjonale gruppene til de norske messene. Det er stor variasjon fra menighet til menighet og ofte er det lettere å være samlet i en liten menighet. Det er viktig å ha aktiviteter på tvers av gruppene, også i de store menighetene, for å bli kjent og knytte ansikter til gruppene. Dette er lettere for de "gamle" innvandrerne og de norske å forstå enn for de nyankomne.

På bispedømmets plan må det også gjøres noe! Informasjonstjenesten må kanskje være mer synlig slik at alle i menighetene kjenner til blant annet katolsk.no. Nasjonalsjelesorgen bør også fremheves på nettsiden. Mer informasjon på forskjellige språk og om forskjellige grupper bør vises frem. Det er problematisk at informasjon ikke kommer inn og vi burde alle bidra for å vise hvor sterk kirke vi er og hvor mye som skjer.

Innlegg ved Thanh Huu Nguyen

Thanh kom til Bergen som 16åring som båtflyktning fra Vietnam. De to første årene tenkte han å reise hjem på grunn av maten, kulturen og språket. Han flyttet inn i et norsk fosterhjem, noe som dannet et grunnlag for resten av livet og som gjorde at han etter hvert ville bli i Norge. Thanh sier at han ikke er norsk, men i Vietnam blir han sett på som utlending, det blir en identitetskrise. Det er ønskelig å både integrere nye innvandrere, men også å endre holdningene til nordmenn. Det er viktig å kunne bruke det man har med seg og lære hvordan man kan bruke det man allerede kan i en ny situasjon.

Etter foredragene var det gruppearbeid der gruppene ble bedt om å kommentere på blant annet om de gjenkjente noe av det som var blitt fortalt i innleggene, hvordan det kan taes videre til menighetene og bispedømmet og om de har forslag til strategier, konkrete ideer og ønsker for menighetene fremover.

Søndag 10.mars 2013

Sak 8 - fortsettelse

Oppsummering av gruppesamtaler

Alle gruppene kjente igjen utfordringene fra innleggene. Mye blir allerede gjort for å få til en god integrering i menigheten, men det er ønskelig å få til mer. De fleste

påpekte at selv om man kan ha flere grupperinger og messer på ulike språk så er det viktig at menigheten allikevel føler seg som en menighet. Gruppene kom med oppfordringer og ideer til både menighetene og bispedømmet for å løse utfordringene og benytte mulighetene det gir å ha en universell kirke.

Oppfordringer og ideer til menighetene: Barne- og ungdomsarbeid, representanter fra alle gruppene i menighetsrådet, ”det utvidede menighetsråd” der flere er representert, norsk-undervisning, fester, mat fra ulike land, kulturkvelder, konserter, nasjonal kirkekaffe, dugnader, prosesjoner, internasjonal messe, norsk kirkehistorie, retrett, barsegrupper og mødre i bønn, parallelle fellesarrangement, dugnader, Caritasgrupper, blomster til jubilanter, kjøretjeneste for både eldre, beboende på asylmottak og andre, koordinere katekesene på ulike språk, LAN, gatefest, formidle ressurser fra bispedømmet, printe ut dagens lesninger på flere språk, direkte informasjon og ikke kun på papir, legge planer og ha mål for integrering i menigheten.

Oppfordringer og ideer til Biskopen og bispedømmet:

Flere og gode prester, flere ressurser til blant annet menighetssekretærer, katekese og religionsundervisning på forskjellige språk, messens gang, bønner og lesninger på forskjellige språk, pilegrimsturer, inkludere flere i Olsokfeiringen, korseminar, konfliktløsningshjelp, informasjon om den katolske kirken i Norge på forskjellige språk, fortsette utgivelsen av det polske bladet Informator Katolicki, klare retningslinjer for menighetene som alle prestene er klar over, kurs for å få enda mer engasjerte, positive og effektive prester, se på muligheten for et minstekrav av messetilbud i utkant-Norge, oppdatert instruks for menighetsrådene.

Biskopen: Vi driver ikke et normalt bispedømmet! Vi har 202 nasjonaliteter i OKB og har dessverre ikke muligheten til å ta oss av alle disse like godt. Med ca 80 geistlige og 107 000 medlemmer har vi en gunstig bemanning i forhold til andre land, men vi har parallelle strukturer fordi vi har prester og messer på forskjellige språk. I tillegg er det store avstander som fører til at det er vanskelig å drive dette bispedømmet. Det er store forskjeller på de ulike gruppene og de setter sitt preg på menighetene. Noen har kommet for å bli mens andre er kun kommet for en periode, men begge grupper må betjenes! Det er ikke et moralsk problem at mange, også i lang tid etter de har flyttet til Norge, går i messer på sitt eget språk, men det gir noen utfordringer.

Vi har prester med veldig ulik arbeidskapasitet og store avstander er en utfordring. Selvmedlidenhet er første tegn på at en prest begynner å bli utslitt, da er det viktig å si ifra oppover i systemet slik at de kan få hjelp. Ofte hjelper det her med en visjon for hva man ønsker å gjøre. Å hjelpe presten med å få en visjon for sin tjeneste, hvorfor vi er her og hvilke muligheter vi har som menighet, er viktig. Alle katolske innvandrere, prester som andre, har en oppgave og bør ha en visjon om å berike Norge åndelig sett. Som menighetsmedlem bør vi være med på å påvirke prestene til å se denne visjonen og man kan be presten legge frem sin visjon for menighetsrådet. Både prestene, menighetsrådene og bispedømmet kan dra nytte av å oftere tenke på visjoner. Selv om noen visjoner kan være for store, så kan effekten av å ha krevende visjoner være positiv. Gud bringer litt orden i det hvis vi først reiser oss for å jobbe. Så lenge det er god vilje så går det ofte bra! Biskopen oppfordrer oss også til å se mer etter kall i vårt eget land, ikke minst blant troende som kommer til Norge. Til slutt takker Biskopen pastoralrådet for et godt møte.

Sak 9 Andre saker som er meldt inn til arbeidsutvalget
Ingen saker er meldt

Sak 10 Eventuelt
Ingen saker meldt

Sak 11 - Evaluering av møtet
Alle oppfordres til å sende evaluering av møtet på epost.

Vedlegg
Presentasjon fra nasjonalsjelesorgen
Regnskap for 2012